

БАЯРТА ҮДЭР

(Поэм)

1. Райкомой гэрлэе кабинет соо
Радна хүбүүн сэхээн зогсоо,
Бүрөгтой гэгшүүдэй
асуудал табижада
Бултадлань
обгойхон харюу үгэнэ
«Хэлэл даа, Радна,
ямар ушаргаа
Комсомолдо орохоор шийдээби?»
Асуун хураан эдэ үгэнүүд
Раднада
хэды гүнзэгэ удхатайби.
Арбан дүрбэтэй
Радна мүнөө,
Алдаршан мандахан Эхэ оронойм
Арюун жаргалта үхибүүдэй нэгэн,
Аба Сталиной ашанарай нэгэн.
Хүбүүндэ
хуралсалайн үдэрүүд
ханагдана.
Хэһэн хэрэгүүдэнь элихэн хараг
дана...

Советскэ үхибүүдэй
ажабайдал
Согтой хүхүүтэй, угаа найхан...
Алхам бүхэнөө,
амисхал,
хүсэлөө
Аба орондоо зориулжа хураха —
хурагшын
нангин, зүрхэнэйнь хүсэл,
найхан ондоо хүсэл олдохогүйл!

2. ...Колхозой фермэ. Намар...
Хонгоохон дуунуудай нарийхан
аялга...

Хотоной хажуугаар
пионерүүд олон
хурагшад
малшадта айлшалаа ерээл,
нониа хэрэг үүсхэжэ байнал даа...
Улаан булангынь шэмэглэн
гобогоод,
Урматой зохидхон наада
харуулаа,

Дуунуудаа дуулаа,
шүлзүүдэнь уншаа.
Дуратайгаар анхаралтай малшад
шаггаа.
«Ажалтайтай танилсаханай» —
гэлдээд,
Айхабтар һонирхон,
хото
хороһонь хараа.
«Ухэр малтай бү даараг лэ,
Ушөө найнаар дулаалай!» — гэл-
сээд,

Хана хашаагай
Хүбхэн хэлбээ.
Хаматга тунатай
хүдэлмэри хээ.
Эдэнэй дунда
манай Радна,
Эдэхитэдэй нэгэн
гэгдэнэ бэлэй...

3. Раднын эсэгэ
колхозой бригадир,
Арбин талаараа ажаллаа ябадаг.
Хүбүүн
абынгаа ажал-хүдэлмэринэ
Хүндэтэй дээрэ тоолон харадаг.
Ногоон зунай түлэг дунда,
Надмит Батуевич
хурагшатайгаа
Отрядтайгаа
таряалан дээрэ гарахад,
Ошолсоо һэн Радна
баяртайгаар.

«Бог ногооо полиһоо товилуул!» —
Бултадлань сэхэхэлэй лозунг бай-
гаа.

Отрядынь эрхимээр,
унз зүрхэнһөө
оролдосоо эхэтэй
ажаллаһан байгаа.

Раднын эсэгэ
пионерүүдтэ хандаа,
Аргагүй баярлан, үгэ хэлэе һэн:
«Бэрхэт, хүбүүднэй!
ажалда дуратайтай
Бага наһанһаа —
угаа найшаалтай.
Ажаллагты, хуралсан,
хурагты, ажаллан,
Аба оронтай юрөөнэл таанараа!»
Коммунист-абынгаа

Хэзээдэ Радна мартаха үгэй!
4. Хуралсалайман жэл үннэй
эхилээ.
Понирхолто үдэрүүд нилдэн
ерэнэ...

Зүрхэнэйнь сохисо
«хургуули!» — гэхэлээр.
Зүндөө хөөрөн,
баяраар халинал!
Хөөрлөхү түрэл гэрлын болоһон
Хүндэтэ хургуули
дурьенэ ээзлэн.
Хүбүүн Радна дотороо шэбшэнэ:
«Шиний гэрэлтэ уужам классууд,
Шиний һонирхолто
физ-
хим-
кабинедүүд

Мүнөө эдэ бригаданууд
зуудта гараад, лекци ба
мунууды колхознигуудай дуу
шана, мун тэндэхи клубу
улаан булангууды шийн
бэлдэ.

КОМСОМОЛЦУУДАЙ ТУНАЛАМЖА

Хэжэнгын аймцентрын комсомо-
лцууд хурагшанууд үелэ
колхозуудай комсомольскэ эхин орга-
низацинуудай ябуулжа хүдэлмэри-
дэнь туналха гэдэ 4 агитбригада
эмхидхэбэ.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые шагналга

БМАССР-эй Верховно Советдэй
Президиум болбол СССР-эй Вер-
ховно Советдэй Президиумэй 1944
оной августын 18-най Указын
үндэһөөр, СССР-эй Верховно Со-
ведэй Президиумэй нэрэһээ рес-
публикын аймагуудай олон хүү-
гэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар»
гэжэ орденуудаар ба «Эхын ме-
даль» гэжэ медальнуудаар ша-
наба.

«Эхын алдар» гэжэ нэгдэлхи
зэргын орденуор нэгэ хүн, «Эхын
алдар» гэжэ хоёрдохин зэргын
орденуор 4 хүн, «Эхын алдар»
гэжэ гурбадахин зэргын орденуор
16 хүн, «Эхын медаль» гэжэ нэ-
гдэлхи зэргын медальаар 23 хүн,
«Эхын медаль» гэжэ хоёрдохин
зэргын медальаар 34 хүн шагна-
даба.

Тэдэнэрэй дунда юһэн хүүгэдэ
түрэнэн ба хүмүүжүүлһэн Улан-
Удэ городой Пригороднэ районий
гэрэй эзэн эхэнэр М. И. Дегтя-
рева, найман хүүгэдэ түрэнэн ба
хүмүүжүүлһэн Городок городой
гэрэй эзэн эхэнэр А. Ф. Жаркова,
найман хүүгэдэ түрэнэн ба
хүмүүжүүлһэн Прибайкальскэ ай-
магай Турка тосхоной гэрэй эзэн
эхэнэр А. Е. Ерёмкина, долоон
хүүгэдэ түрэнэн ба хүмүүжүүл-
һэн Иволгин аймагай Буденный
нэрэмжэтэ колхозой колхозница
А. В. Посельская, зургаан хүүгэ-
дэ түрэнэн ба хүмүүжүүлһэн
Курумканай аймагай Кировэй нэ-
рэмжэтэ колхозой колхозница
Ц. Б. Ниядакова, табан хүүгэдэ
түрэнэн ба хүмүүжүүлһэн эхэ-
нүүд Заиграйн аймагай «Улаан
Эрхирх» колхозой колхозница
Д. Н. Салбуева, Хорин аймагай
Хасуурта тосхоной гэрэй эзэн
эхэнэр М. К. Квашнина ба бусад
бни.

Хоёр хаалишад агнал

Б. Галсанова, Д. Арданова гэг-
шэд Ахын аймагай Орлигой сомо-
ной Молоотовой нэрэмжэтэ колхо-
зой хүнэй-товарна фермэдэ хаали-
шадар хүдэлмэринэ. Тиихэ зуу-
раа, тэдэнэр колхозно нийтин
ашаг шэмэтэ малахадэ хүжөө-
хэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэ-
дэг байна.

Ажалшад депутатудай нюта-
гай Советүүдтэ хураха хурагша-
нуудай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн
социалистическэ мурсыондэ эдэ
хаалишад элэхитэйгээр оролсоод,
бүри найнаар ажаллаха байна.
Тэдэнэр өөһэдэньгөө даһан мал-
нуудһаа гадна, мун һубай үнээды
харууһалдаг. Хаалишан хүхэр
Галсанова энэ жэлдэ 26 үнэ ту-
рүүлжэ, түлүүдэнь бултын
элүүр энхээр томо болгоо.

Мун энэ фермын хаалишан, үн-
дэр наһатай Долгор Арданова ха-
даа Галсановаһаа гэгдэнгүй, 30
үнээды даагаад, түлүүдэнь нэ-
гшэ хорлогтойгөөр түлжүүлэ.
Эдэ хоёр хаалишад малайгаа
тоо толгойе олошуруулжа ба ашаг
шэмэнь дээшлүүлжэ даалгабарла
холодоо үлүүлэн дүүргэжэ, колхо-
зой правленийн зүгһөө эхэ ма-
таалтай ябадаг юм.

Д. Дугаров.

АГИТАТОРНУУДАЙ ТУНАЛАМЖА

Зениной орденот паровозо-бүтээлгын заводто агитационно-ийтин хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ. Нютагай Советүүдтэ хураха хурагшанууд тухай Дуринээр хөөрлөөнүүды агитаторнууд холодоо үнгэргэнэ. Зураг дээр: ободой заагшарлагын үдэр обер-мастер нүхэр Н. Каев хурагшадта нютагай Советүүдтэ хураха хурагшанууд тухай Дурин уншажа байна.

Нютагай Советүүдтэ хураха хурагшануудта бэлэдхэл

№ 5 агитпунктда

Энэ агитпункт Улан-Удэ горо-
дой Смолиной улидаахы № 4
хургуулины байшан соо байдаг.
Энээндэ промкооперацинуудай
Управлениин, Статистическэ Уп-
равлениин, БМАССР-эй гэгээрэлэй
Министерствын спецбанкнудай
ба Бурлавлитогтой партийна ор-
ганизацинууд хабаадана.

Тус агитпунктыг түхээрэлгэдэ
спецбанкнудай партийна органи-
заци тон эдэхитэйгээр хабаадла-
саа. Комбанкые эрхилэгшэ нүхэр
Виноков илангаа ехэ үүсхэл
гаргаба. Энэ партийна организа-
ци 30 метр улаан буд, гэрэлтэдэг
гаршаг ба «Декабриин 17—нютагай
Советүүдтэ хураха хурагшанууд-
дай үдэр» гэгһэн гоё панно бүтээл-
гэжэ үгһэн байна.

Агитпункты даагша нүхэр По-
пов түрүүшын үдэрһөө эдэхитэй-
гээр хүдэлмэрилнэ.

Гоё найханаар шэмэглэгдһэн
агитпунктын үдэһын 6 часаа 10
час хүрэтэр хүдэлмэрилдэг. Тэндэ
агитаторнууд холодоо дежурлана.
Хурагшад эндэ олоороо сулгаржа,
хурагшан ба уранзохёолтой ли-
тературе, газетэ, журналуу-
ды уншадаг, агитаторнуудай хөө-
рөө шагнадаг. Энэ агитпункт ха-
даа хурагшад дунда ойгуу-
ламжын хүдэлмэри ябуулжа дэл-
гэрһэн хэмжээ-ябуулганууды
харааланхай. Октябрийн 31-дэ лек-
ци уншагдаха ба промкоопераци-
нуудай Управлениин уранхай-
най самодельностиин коллек-
тив концерт харуулжа байна.

Залуу агитаторнууд

Бабушкин городой «Байкаль-
ский рабочий» газетын типогра-
фии партийна организаци хура-
гшануудта бэлэдхэлэй эхилхэдэ
8 агитаторнууды томилжэ, тус-
хай участогууды даалгаһан бай-
гаа. Агитационно хүдэлмэридэ
түрүүшынхэ хабаадуулагдаһан
залуу агитаторнууд тэдэнэй дунда
олон. Эдэнэр дүй дүршэл эхэтэй
агитаторнуудтай нигта холбоотой-
гоор хүдэлмэрилнэ.

Тус агитаторнууд участогуудтаа
хэдэ дахин ошоожэ, нютагай Со-
ветүүдтэ хураха хурагшанууд

тухай РСФСР-эй ба БМАССР-эй
Верховно Советүүдтэ Президи-
умдэй Указуудтай хурагшадые
танилсуулһан байна. Мүнөө тэд-
нэр хурагшанууд тухай Дурин,
Сталинска Конституци, советскэ
гражданинуудай эрхэнүүд ба уял-
ганууд тухай, манай орон доторхи
ба хилин саанахи байдалнууд
тухай хөөрлөөнүүды үнгэргэнэ.

Залуу агитаторнууд-комсомоле-
цууд нүхэд Коуфрева, Зеленов-
ская ба бусад агитационно хү-
дэлмэриэ тон найнаар ябуулжа.

М. Бердникова.

Хөөрлөөнүүд ба лекцинууд

Галуута-Нуурай станцины хү-
дэлмэришэдэй дунда 100 гаран
агитаторнууд советскэ хурагша-
ны хуули тухай хөөрлөөн хэжэ
байна. Тэдэнэй дунда № 92 ху-
рагшын багшанар бни. Эдэнэр
хүдэлмэришэдэй дунда хөөрлөө-
хэдэ, лекци үргэлжэ уншадаг.
Һүүдэй үелэ багшанар Сапож-
никова, Зенина гэгшэд Советскэ
Союзай хүсэ шадалай дэбжэлтэ
тухай ба Советскэ хурагшанууд

хуули тухай лекцинууды тус
станцины хурагшадта уншанан
байна. Мун энэ хурагшанууд дэр-
гэдэхи партийна эхин организа-
цийн секретарь нүхэр Степанов
коммунизмын асари ехэ барилга-
нууд тухай лекци уншаа.

Эндэхи агитаторнууд даалга-
даһан участок бүхэндэ хэдэ хэд
хөөрлөөнүүды элэб те-
мээр үнгэргөө.

Б. Цыбикжапов.

Агитаторнуудай зүблөөн

Агитаторнуудай зүблөөн. Че-
рёмуховскэ леспрохозой, Ка-
лниннай нэрэмжэтэ колхозой
(Заиграй) ба тэндэхи долоон жэ-
лэй хурагшанууд 100 гаран агита-
торнуудай кустовой зүблөөн Ста-
рая-Курба селодо хаяхан болоо.

Агитаторнууд советскэ хурагша-
ны хуули, нютагай Советүүдтэ
хураха хурагшануудай үелэ аги-
таторнуудай урлахы зорилгонууд,
улаасхорондын байдал тухай асуу-
далнуудаар лекцинууды шагнаа.

Е. Павлова.

Манай хурагшанууд сэхэ ба нюуса голосованьяар хэг-дэдэг

Дэлхэй дээрэ эгээн демократи-
ческа Сталинска Конституцины
эдэршгүй бата принципүүд дээрэ
үндэһэлэгдһэн «Бурят-Монго-
лой АССР-эй ажалшад депутат-
удай аймагуудай, городской, го-
родуудтайх районно, сельскэ, сомо-
нуудай ба поселково Советүүдтэ
хураха хурагшанууд тухай Ду-
рин» соо илгэжэ хэлгдэнэ. «Бу-
рят-Монголой АССР-эй Конститу-
цины 106-дахы статьягай ёһоор,
депутатууды хураха хурагшанууд
сэхэ хэгдэхэ гэгэл: ажалша-
дай депутатуудай аймагуудай,
городской, городуудтайх районно,
сельскэ, сомонуудай ба поселково
Советүүдтэ хураха хурагшанууд
сэхэ хураха гуримаар граждани-
нуудаар хэгдэхэ». Энэ хадаа со-
ветскэ демократин бодото ара-
дай демократи байһаниё харуул-
на. Советскэ хурагшануудын системэ
болбол гүрэнэйнгөө органуудта
хурагшанууды хэлгэдэ сүлөөтэй-
гөөр, дүүрэн эрхээ эдэлжэ, элэх-
хитэйгээр хабаадаха арга болом-
жонууды гражданин бүхэндэ ол-
голог байна.

Сталинска Конституцины 134
статьягай ёһоор манай орон дотор
засагай ямаршэ органдо депута-
тууды хурагша хадаа сэхэ хэг-
дэдэг байна. Энэ ямар удхатайб гэг-
хэдэ, засагай бүхы органуудай —
ажалшад депутатудай сельскэ,
сомондой ба поселково Советүүд-
һээ эхилэдэ, засагай дээдэ орган —
СССР-эй Верховно Советтэ хүр-
э.

тэр депутатуды ажалшад сэхээр
хурагшад. Шэнэ конституцине
баталан абахын урда тээ
манай эндэ хурагшад ха-
даа иматгал сельскэ ба городской
Советүүдтэ депутатуды сэхэ
хурагшад байгаа. Харин дээдэ ор-
гануудай депутатууд городской,
сельскэ ба сомондой Советүүдтэ
плениүүд дээрэ, Советүүдтэ тус-
хайта сьезднууд дээрэ хурагша-
даг байһан юм. Иимэ хурагшанууд
системе хадаа тэрэ сагай оршон
байдалда тон ехэ удхашанартай
байгаа. Мүлжэгшэдтэ эсэргүү-
дтэ шанга ангийн тэмсэл болбол
тэрэ үелэ сэхэ хурагшануудта
орохо арга боломжо олгодоггүй
һэн. Манай орон дотор социализ-
мын илаһанай, советскэ арадай
морально-политическэ нэгдэлэй
байгуулагдаһанай ашаар, сэхэ
хурагшануудта орохо арга болом-
жо бни болоһон байна. Сэхэ ху-
рагшануудта ороло тоо хадаа манай
хурагшануудын системин саашадаа
демократическа болоһон ябадал
мун. Манай депутатууд болбол
эрхимүүдһээ шэлэн дэбжүүлэгдэ-
һэн, арадай хурагшан элгэмэл-
нүүд гэгшэ. Тэдэнэр өөһэдэньгөө
хурагшад хиналта ба шалгал-
та доро хүдэлмэрилдэг, хурагша-
шад үмэнэ тоосоогоо үгэжэ
байха уялгатай. Хурагшад хура-
ха дүүргэжэ шаддаггүй, хүдөөгэй
ба городской ажалшад олон ян-
зын ба улам ургажа байгаа эрил-
тэнүүды хангажа шаддаггүй де-
путат, хууляар тогтоогдохон гури-
май ёһоор хурагшад олонхын
шиндхээрээр, ямаршэ сагта дуу-
дагдан бусагдажа болохо. Ма-

най хурагшануудын системин энэ
принцип хадаа советскэ социа-
листическэ демократин дээдэ тү-
хэлэй демократи байһыё ушөө да-
хин элирүүлэн харуулна.

Зарим буржуазна оронуудта
парламентда депутатууды гү,
али президентэ хурагша хадаа
олон шата дамжалгаар үнгэргэг-
дэдэг. США-гэй президент бол-
бол хурагшадар сэхэ хурагша-
даггүй, харин тэдэнэй хурагшан
выборщиүүдээр хурагшаддаг. Тээд
элэ выборщиүүдэнь прези-
дентэй ямар-нэгэн кандидатурын
түлөө голосовалхада өөһэдэньгөө
хурагшад хураха дүүргэхэ уял-
гатай бшэ, харин өөрынгөө харь-
ята али нэгэн буржуазна партиин
эрилтын ёһоор голосовалдаг бай-
гаа. Мун Англияда парламентын
дээдэ палатада депутатууд ху-
рагшаддаггүй, тэдэнэр дээдэ зэргын
газар эзэлгэдһээ ба томо мо-
нополистуудай зэргэһээ томилог-
додот гү, али уг дамжажа табиг-
дадаг байна.

Манай гүрэн соо засагай бүхы
органуудта хураха хурагшанууд
нюуса голосованьяар хэгдэдэг. Энэ
хадаа хурагша бүхэнэй өөрын-
гөө голосы дуратай кандидата
үнэхөөрөө үгэхэ эрхэ сүлөө ба
арга боломжо гражданин бүхэн-
дэ хангана.

Тэрэнһээ гадна, нюуса голосо-
ван болбол депутатуудай ба гү-
рэнэй бүхы органуудай ажал-
ябуулгы арадай хиналта, шал-
галта доро табилгы хангажа ша-
дана. «Бүгдэнийтын, тэгшэ, сэхэ
ба нюуса голосованнин ёһоор
хэгдэдэг СССР-тэхи хурагшанууд

болбол арад зоной гарта муугаар
хүдэлмэрилдэг засагай органуудта
эсэргүү шэрбүүр болохо байна» гэ-
жэ нүхэр Сталин 1936 ондо хэлэ
һэн.

Капитализмын оронуудта ху-
рагшанууд нюуса голосовани хаа
хаанагүй байдаггүй, ушарын
мүлжэгшэ аяинууд болбол нюуса
голосованнин үелэ ажалшад-
хурагшад хурагшад өөһэдэньгөө дура
хүсэлы харуулаһан хурагшад
байна. Нюдэ халхалхын тулала
зарим буржуазна оронуудта нюу-
са голосовани сонсохолодог бай-
на. Англиян 12 университетскэ
округуудта хурагшанууд бюллетен-
нүүд хурагшан гэр табилгатай
байха ёһотой. США-гэй Колорадо
штатта хурагшанууд бюллетен дээрэ
тэрэнэй хурагшануудын списогтэ
байһан порядкоо номертой таа-
ралдаха тоо табигдадаг юм. Энэ
мэтын хизаарлалтануудаар ба мун
хурагшад хурагшад хурагшад нэр-
нүүды оруулжа, хурагшанууд хуу-
маг бюллетенүүды өөһэдөө зо-
хёохо, хурагшадые айлгаха, хүр-
дүүлжэ, заримын голос худалда-
жа абаха гэхэ мэтын хара муухай
худал хуураг аргаар буржуазна
администраци, баяшуул, помещи-
гүүд нюуса голосовани али бо-
лохоор эдэхыё оролдодог ба
эблэдэг байна.

Манай хурагшануудын системэ үнэ-
хөөрөө арадай, үнэхөөрөө демок-
ратическа системэ мун. Советскэ
демократи болбол бүхы арадай
сүлөөтэйгөөр ба дүүрэн дура зо-
рингоо бэлдүүлжэ эблал ба хурагша-
нуудта бүхы хурагшад хурагша
баадаха эрхыё хангана.

Украинийн урда районуудтайх ба
Крымэй хойто районуудтайх 1 млн.
00 мянган гектар газарыг унаар элбэг
олгохо байна.

